

FÖDD: 1950.
BOR: i Växjö.
YRKE: hörselpedagog.
FAMILJ: fru Lotta och son Henrik, 16.
INTRESSEN: cykla, gillar sol, bad och värme, musik.
HÖRSELSKADA: barndomshörselskadad med två hörapparater.
ÖVRIGT: nyligen invald i styrelsen för SPAF, Svenska pedagogiska audiologiska föreningen. Är engagerad i ett biståndsprojekt i Montenegro. Läs gärna: "Projekt hörselskadade föräldrar" www.ltkronoberg.se/hod under "bra att veta."

Hjälper andra hitta hjälpmedel

Carli Jönsson, 57, är hörselpedagog på Hörsel- och Dövenheten i Växjö.

– För mig är det viktigt att poängtera att hjälpmedel inte löser allt, säger han. Han är själv hörselskadad och fick sin första hörapparat när han var fem år.

– Den var kroppsburen, en blank sak som man kunde spegla sig i. Jag kommer ihåg att jag la mig på sängen tog på mig hörapparaten och låg en stund. Jag trodde att jag skulle laddas upp så att jag kunde höra resten av dagen.

Det är tyvärr en teknik som inte ens finns i dag, även om det inte är så långt ifrån när cochleaimplantat och uppladdningsbara batterier har blivit verklighet.

TEXT: STEFAN ANDERSSON FOTO: MATS SAMUELSSON

CIRKELN ÄR SLUTEN för Carli Jönsson. Han är tillbaka i sin födelsestad, Växjö, och arbetar med att hjälpa andra hörselskadade att bland annat informera och prova hjälpmedel. Vägen dit började med att hans audionom tjatade på honom att gå med i Hörselfrämjandets ungdomsklubb i Kronoberg, vilket han till slut motvilligt gjorde.

– Det var väldigt bra för mig och det stärkte min identitet att få träffa andra hörselskadade och skönt att för första gången slippa skämmas för att fråga om. Det var som att komma hem.

Då var han i 25-årsåldern och arbetade inom Växjö kommun som kontorist. Genast blev han den drivande kraften i föreningen och 1979 fick han jobb som ungdomskonstulent på HRF (dåvarande Hörselfrämjandet) i Stockholm.

Uppsala och Härnösand

Ungefär 23 år senare hade han hunnit med att utbilda sig till hörselpedagog, arbeta 13 år på AMI Hörsel i Uppsala och drygt åtta år inom hörselvården i Härnösand.

Året var alltså 2002 och Carli började fundera; "Ska jag byta jobb en gång till före pensionen så börjar det bli dags". I samma veva blev en tjänst ledig som hörselpedagog i Växjö och han bestämde sig för att söka.

Att han återvände till den stad där han har sina rötter var alltså något av en slump.

Nu har Carli arbetat med och för hörselskadade och döva i drygt 25 år och han ångrar inte sitt yrkesval.

– Varje patient har olika behov och det är ett omväxlande arbete. En patient kan höra sämre än en annan, men socialt fungera bättre. Hörselskademedvetenhet och självförtroende har väldigt stor betydelse i det dagliga livet.

"Viktigast är samtalet i gruppen"

På frågan vad som är viktigast att börja med i hörselrehabiliteringen, hjälpmedel eller hörselskademedvetenhet, svarar han tveklöst det senare.

– Vi brukar som en rehabiliteringsinsats ordna gruppsamtal där jag, en kurator och kanske fyra, fem hörselskadade är med. Vi träffas och diskuterar örat, hörseln, audiogram, hörtaktik med mera. Men viktigast är samtalet i gruppen.

– Det är viktigt detta med känslor och hur hörseltekniska hjälpmedel kan beröra människor negativt. Jag har varit med om att patienter har börjat gråta för att de behöver ha en synlig mikrofon vid möten på jobbet.

Han poängterar att man inte ska tro att bara för att man får en hörapparat så är alla problem lösta utan det beror på ens omgivning också.

– Har man en hörselskada kräver det ofta lite mer ansträng-

forts. —————

ning. Vi kan inte få vardagen att se ut som om vi inte har ett funktionshinder hur bra hjälpmedlen än är.

Carli Jönsson vill slå ett slag för hörapparaters telespole och framför allt MT-läget och att det ska finnas ett sådant som gör att man samtidigt kan lyssna på teleslinga och höra det som händer runt omkring i hörapparaters mikrofon.

– Det är vansinne att ta fram en hörapparat utan telespole och alla hörapparater borde ha ett MT-läge, säger han bestämt.

Den främsta orsaken tycker han är att telespolen har flera olika användningsmöjligheter som många hörselskadade inte alltid är medvetna om. Till exempel kan den tillsammans med en hals-slinga användas för att lyssna på radio, mp3-spelare, cd-spelare, alla typer av telefoner med mera.

– Det finns också enklare halsslingor att köpa som inte behöver kosta mer än några hundralappar.

Gäller att ha koll på bilbatteriet

Ett tips han vill dela sig av gäller kommunikation i bilen.

– Alla hörselskadade vet hur besvärligt det kan vara att kommunicera i en bil. Men man kan fixa det med hjälp av en hals-slinga med mikrofon som kan köpas för cirka 2 000 kronor.

Men det bör man kanske planera redan när man köper bilen eftersom batteriet, enligt Carli, bör sitta fram till för att ge T-slingan minst störning.

Carli älskar våren, sommaren och att ligga på stranden och sola. Han tar gärna en cykeltur och har cyklat Vätternrundan fyra gånger och kommit i mål två. De två senaste gångerna, i början på 2000-talet, bröt han.

En möjlig förklaring till att han inte orkade lika mycket kom i mars 2004 då han drabbades av hjärtinfarkt och måste genomgå en operation.

– Läkarna flyttade fyra blodkärl från armen och benet till hjär-

tat. Det behövdes egentligen tre, men jag fick ett på köpet.

– I en operationssituation är man extra utsatt som hörselskadad. Jag funderade mycket på hur det skulle vara när jag vaknade upp efter operationen och om jag skulle höra något.

Carli skulle prata med narkossköterskan om detta före operationen.

– Men när jag fått sprutan somnade jag in direkt och vi hann aldrig prata så jag somnade in med hörapparaterna påslagna. Att hörapparaterna varit på under hela operationen ställde inte till några problem utan operationen gick bra.

Carli har varit väldigt förtjust i musik, men för något år sedan försämrades plötsligt hans hörsel ytterligare och sedan dess lyssnar han inte lika mycket.

– Nu tycker jag det låter äckligt, säger han.

Tidigare lyssnade han mycket på 60-70-talsmusik och svensk-toppen bland annat.

– Många tyckte det var konstigt att jag som gravt hörselskadad kunde hänga med i texten, men jag brukade köpa texter och memorera dem, säger Carli.

Ibland har det hänt att han har fått överraskningar, ett exempel är Främling med Carola.

– Det dröjde något år innan jag fick tag i texten och döm om min förvåning när jag blev medveten om att texten löd "Som Mona-Lisa har sitt leende". Det hade jag aldrig hört!

Blir inte lika frustrerad

I dag tycker Carli inte att missförstånd när det gäller hörseln är lika frustrerande som när han var ung.

– Då gick jag och gömde mig i ett hörn, i dag är det oftast något jag kan skratta åt.

När vi besöker familjens lägenhet en bit från Växjö centrum för att ta några bilder är det välstädat och ordningen är oklanderlig.

– Det är inte bara för att ni skulle komma. Jag gillar att hålla ordning hemma.

Namnet Carli är för övrigt ganska ovanligt, det heter enligt scb 17 män i Sverige, varav fem har det som tilltalsnamn. Den mest kände är väl sångaren Carli Tornehave, ibland kallad "Sveriges Frank Sinatra".

– Mina föräldrar ville ge mig ett namn som påminde om morfar Carl och prövade de att lägga till olika vokaler och Carla blev inte så bra så det fick bli Carli.

"Gudskelov så fick jag mässlingen"

Carlis hörselskada är medfödd, men det dröjde alltså ganska länge innan den upptäcktes och det var inte förrän han var fem år som han fick prova ut den där blanka kroppsburna hörapparaten. Hans tal och hans ordförråd var då väldigt dåligt och året därpå placerades han därför på Nybodahemmet i Midsommarkransen utanför Stockholm för att få träning i att tala.

– På den tiden var det viktigare att man skulle lära sig tala än att lära sig uppfatta. Jag var där i fem månader och längtade hem något fruktansvärt. Gudskelov så fick jag mässlingen och då fick jag åka hem, berättar han.

Carli har inte några direkt positiva minnen från sin skoltid.

– Stackars dem som är hörselskadade och går integrerat i dag, utbrister han. De jobbar i smågrupper i samma lokal och måste störas i sitt lyssnande.

– Fysiskt var jag med, men jag kände ett mentalt utanförskap. Jag fick ofta höra "Äh, det var inget" och jag lärde mig snabbt att man är besvärlig om man frågar om.

På lektionerna fick han sitta längst fram till vänster med hörlurar och en förstärkare på sin bänk, men för att kunna använda utrustningen måste han ta av sig hörapparaten.

– Jag hörde bara fröken, men inte de andra eleverna. Och deras frågor eller svar upprepades nästan aldrig.

Carli har mycket att berätta och i den här artikeln får det bara plats en bråkdel. Den som vill veta mer får läsa Carlis självbiografi – när den kommer ut. Han började skriva på den 1994 och håller fortfarande på.

– Den blir nog aldrig klar, säger han och ler. Men jag tycker att det behövs fler böcker och mer dokumentation om hörselskadade. ●

"Stackars de hörselskadade som går integrerade i skolan i dag."

Klipp ut & spara!

Dina förmåner som medlem i HRF

Som medlem i HRF har du möjlighet att utnyttja en rad förmånliga rabatter och erbjudanden.

Rabatt på telefoner hos HRF Hörteknik. Alla HRF-medlemmar får nu 5 procent rabatt på telefoner hos HRF Hörteknik AB. Telefonerna är speciellt anpassade för hörselskadade, med bra ljud, teleslinga med mera. För mer information och beställning: HRF Hörteknik, tel 08-457 55 00 eller www.hrfteknik.se

Barn- och ungdomsförsäkring. HRF-medlemmar kan teckna sjuk- och olycksfallsförsäkringar för barn, utan föregående hälsoprövning av barnet. För mer information: www.folksam.se eller närmaste Folksam-kontor.

Medlemsförsäkring. Medlemmar omfattas av HRFs olycksfallsförsäkring hos Folksam när de deltar i verksamhet anordnad av HRF.

Billigare mobiler. HRF-medlemmar får rabatt hos Dialect vid köp av olika telefonprodukter, till exempel mobiltelefoner med tillbehör. För mer information: Dialect, tel 020-42 02 02, www.dialect.se

Billigare resor/hotell. HRF-medlemmar har rabatt på resor med Silja Line samt specialpris på de hotell Silja Line samarbetar med. För information/bokning: Silja Line, tel 08-22 21 40 (privatresa), tel 08-22 08 30 (grupp-/konferensresa). Uppge medlemsnummer och HRFs avtalsnummer: 11 66 05 10.

Billigare hotell. HRF-medlemmar har rabatt hos Scandic-hotell. Hotellen har satsat på tillgänglighet. För mer information om anpassningar för hörselskadade samt bokning: tel 08-517 517 00 eller www.scandic-hotels.se. Uppge HRFs avtalsnummer: D 359 118 544.

För mer information om medlemsförmåner gå in på: www.hrf.se/medlem. Många föreningar har egna, fina rabatterbjudanden, framför allt på hörapparatbatterier.

Prata med din förening!

